

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Борислав Георгиев Владимиров, д.м,
специалист по гастроентерология и вътрешни болести,
Клиника по гастроентерология към УМБАЛ „Царица Йоанна“ - ИСУЛ,
Катедра по гастроентерология, МФ, МУ-София

На дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ в областта на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, по професионалното направление 7.1 „медицина“ и научната специалност „Вътрешни болести“ на д-р Камен Валентинов Данов, на тема „Ротационна тромбеластометрия като метод за оценка на хемостазните промени и риска от варикозно кървене при болни с чернодробна цироза“, с научни ръководители: доц. д-р Петър Йорданов Атанасов, дм и доц. д-р Олег Георгиев Чолаков, дм.

Процедурата по защитата на дисертационния труд е определена със заповед на Изпълнителния директор на УМБАЛСМ "Н.И.ПИРОГОВ" ЕАД– София, № РД-26-1704 от 09.10.2020 г.

Рецензията е изготвена според изискуемите критерии на Закона за развитие на академичния състав у нас и Правилника за развитие на академичния състав в УМБАЛСМ "Н.И.ПИРОГОВ" ЕАД– София

Темата на дисертационния труд е една от актуалните и важни въпроси на съвременната хепатология. Честотата на хроничните чернодробни заболявания, в частност тази на чернодробната цироза и нейните усложнения непрекъснато нараства. Свързаната с това сериозна заболеваемост, разходи за обществото и смъртност представлява важен проблем на съвременната медицина. Промените в хемостазата при чернодробна цироза са чести и клинично значими, но диагностицираните им със стандартните методи е недостатъчно за нуждите на клиничната практика. Всяко научно проучване в тази насока, което би обогатило познанията ни, е от голямо значение за практическата медицина.

Представеният ми за рецензия дисертационен труд е съобразен с изискванията за структура и обем. Написан е на 198 страници на разбираем български език, от които: 1 страница – съдържание, 2 страници – използвани съкращения, 4 страници – въведение, 48 страници – литературен обзор, 1 страница – цел и задачи, 9 страници – материал и методи, 94 страници – резултати, 5 страници – обсъждане, 1 страница – заключение, 2 страници – изводи, 1 страница – приноси, 27 страници – литература, 1 страница –

публикации във връзка с дисертационния труд. Авторът е номерирал само 7 от тях (от цел и задачи до приноси). Онагледен е с 81 таблици и 30 фигури.

Литературният обзор съдържа важната и актуална информация, свързана с разработвания дисертационен труд. Представените литературните данни са анализирани задълбочено и критично, и са обобщени. Те включват най-общо причините за варикозно кървене при пациенти с чернодробна цироза, интрахепаталната циркулация, структурните и функционални промени; характеристика на нарушенията на хемостазата при цироза; същността и възможностите на диагностичните тестове за оценка и мониториране на хемостазата, както и на алтернативните методи, включително тромбоеластометрия и ротационната тромбоеластометрия; връзката между конвенционалните коагулационни тестове и вискоеластичните; възможностите на последните за приложение в клиничната практика. Посочени са и най-важните нерешени въпроси, обосноваващи настоящия дисертационен труд.

Целта и поставените във връзка с нея 5 задачи са формулирани ясно и точно, и напълно отговарят на темата на дисертационния труд.

Изследваните лица и използваните методи са ясно описани и цялостно характеризирани, включително методите за оценка на хемостазата. Групирането осигурява поданализ, обогатяващ резултатите. Общият брой 108 изследвани пациенти е достатъчен за приложената статистическа обработка, осигуряващи получаване на репрезентативни резултати. Включващите и изключващи критерии са формулирани точно и ясно. Използван е набор от съвременни статистическите методи. Те са подбрани правилно, с цел сигурно доказване или отхвърляне на търсените зависимости.

Резултатите напълно съответстват на темата на дисертационния труд, целта и поставените задачи. Получени са оригинални резултати с клинично значение. Характеризирани са промените в хемостазата при болни с чернодробна цироза с и без кръвоизлив от варици на хранопровода спрямо здрави лица, използвайки широк набор от стандартни методи и ротационната тромбеластометрия. Доказани са разлики в показателите на ротационната тромбеластометрия между цироза и здрав черен дроб, както и между цироза без кървене от варици и с кръвоизлив. Установени са и отклонения във всички етапи на хемостазата при цироза. Индексът на тромбодинамичния потенциал за вътрешната и външна системи на кръвосъсирване има стойности, разграничаващи случаите с и без кървене от варици. Установени са прагови нива на показателите в INTEM, EXTEM, FIBTEM и HEPTEM с висока диагностична надеждност.

Показана е ниска специфичност и почти липсваща диагностична надеждност на стандартните хемостазни показатели при чернодробна цироза. Броят на тромбоцитите е по-нисък при пациентите с цироза и епизод на кървене.

Резултатите са добре интерпретирани и обсъдени в главите „Обсъждане“ и „Заклучение“

Литературната справка е актуална. Включва 255 литературни източника, 6 на кирилица и 249 - на латиница.

Оформени са 5 основни извода, отговарящи на получените резултати, както и на целите и задачите на дисертацията. Приносите (6) съответстват напълно на резултатите и изводите. Приемам посочените от дисертанта изводи и приноси. Дисертационният труд има значима научна стойност с възможност за приложение на получените резултати в клиничната практика.

Авторефератът напълно отразява изложеното в дисертацията.

Във връзка с дисертацията са посочени 4 научни съобщения, публикувани в български списания.

В заключение, дисертационният труд на д-р Камен Валентинов Данов отговаря на изискуемите критерии на Закона за развитие на академичния състав у нас и Правилника за развитие на академичния състав в УМБАЛСМ "Н.И.ПИРОГОВ" ЕАД–София.

Въз основа на гореизложеното, препоръчвам на членовете на уважаемото Научно жури да дадат положителен вот за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на д-р Камен Валентинов Данов.

30.10.2020

/Проф.д-р Борислав Владимиров, дм/